

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

М А Т Е Р І А Л И

IV Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 21-22 травня 2021 року)

Одеса -2021

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства :
Матеріали IV Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 21-22 травня 2021 р.) 65 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Романенко Михайло Ілліч - доктор філософських наук, професор кафедри філософії Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»

Збірник матеріалів IV Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 12 від 27 травня 2021 року)

Поплавська Тетяна Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Дін Юйцзін – студентка 4 курсу соціально-гуманітарного факультету історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ГЛОБАЛЬНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В останні роки основна увага глобальних досліджень було зосереджено в основному на глобалізації і глобальних проблемах, причому «центр ваги» в даний час сильно змістився в бік дослідження проблем глобалізації. Це свідчить на користь того, що з плином часу предметне поле цих досліджень і особливо глобалістики змінюється і, як ми вважаємо, далі буде інтенсивно розвиватися. Стає очевидним, що серед глобальних феноменів крім згаданих існують і інші, які будуть вивчатися глобалістикою, якщо її мислити більш широко і глибоко в сенсі пізнання природи і генезису цих явищ, ніж зараз прийнято.

Глобалізм представляє світорозуміння, що базується на баченні світу як єдиного цілого, а людства - як взаємопов'язаної світової спільноти, в якій загальнопланетарні характеристики превалюють і усвідомлюється причетність до загальнолюдських проблем і глобальних процесів.

Поява, розгортання і осмислення глобальних процесів не може не позначитися на світовому освітньому процесі. У ньому так чи інакше відбивається вся сучасна епоха, яка пронизана глобальними мотивами, процесами і тенденціями, і перш за все чітко проглядається тенденція глобалізації освіти, набуття цим масовим соціально-інформаційним процесом універсальних рис.

Реалізуючи ідею глобалізації в освітній сфері, йде процес взаємодії національних систем освіти, універсалізації ряду освітніх вимог, характеристик і параметрів і формування глобальної системи освіти.

Сам термін «глобальна освіта» та перші концепції нового типу освіти виникли ще в 70-і рр. в США як «освітня відповідь» на перші усвідомлені глобальні виклики та перспективу життя у взаємопов'язаному Світі на планеті.

1970 році був створений Американський форум для глобальної освіти, який представляє собою недержавну організацію, і який курирує розгортання глобальної освіти в США і за її межами. З ініціативи цього форуму в 1995 р. в Нью-Йорку ЮНЕСКО провела міжнародну конференцію «Мости в майбутнє», яка визначила основні напрямки розвитку глобальної освіти в XXI столітті. Як визначили учасники конференції, метою глобальної освіти має бути підготовка людини до життя в небезпечному, динамічному і взаємопов'язаному Світі, людини, готової до вирішення будь яких глобальних проблем.

Моделі глобальної освіти, що виникли в США в 70-і рр. минулого століття, виходять з уявлення Світу як єдиного цілого, а людства - як

величезної взаємозалежної глобальної громади, де життєдіяльність і благополуччя кожної людини залежать від всіх інших людей. Ці моделі, що базуються на принципах глобалізму, холізму, гуманізму і міждисциплінарного підходу, в певній мірі представляються як один із напрямів інтеграції єдиного світового освітнього простору, що відкриває нові глобальні перспективи.

Наприклад, американський вчений. Р. Хенві свою модель глобальної освіти базує на ряді принципів (планетарних вимірів), серед яких - формування об'єктивного світорозуміння, вивчення стану планети, крос-культурна грамотність, розуміння динаміки світових процесів, усвідомлення можливостей вибору[1].

Розгляд проблем глобальної освіти призвело фахівців в галузі педагогіки до думки про те, що вона передбачає виховання в учнів інтересу і поваги до культур народів світу, досягнення розуміння загальносвітового началу в цих культурах і уваги до глобальних подій, усвідомлення їх характеру і передбачення наслідків, використання системного підходу до вивчення світових процесів.

Останнім часом проблеми становлення глобальної освіти зв'язувалися з перспективами розвитку відкритої та дистанційної освіти, перш за все з використанням мережі Інтернет. Але поряд з формально-організаційними і технологічними аспектами, що відносяться більше до проблеми глобалізації освіти, розвивалася і концептуально-змістовна сторона глобальної освіти. І перш за все мова йде про викладання глобалістики та концепції сталого розвитку як глобального процесу у вищій школі.

Згідно з думкою деяких фахівців в області глобалістики, розвиток глобальної освіти - це вже стійка тенденція і перспектива трансформації предметного поля освітнього процесу, який не тільки знаходить свою планетарну спільність і цілісність, але і виявляє реальну і потенційну можливість глобально-змістовної еволюції. Ця остання можливість реалізується спочатку на шляху перетворення сучасної освіти (в тому числі нині існуючих експериментальних варіантів глобальної освіти) в освіту для такого прийнятого світовою спільнотою глобального процесу, як сталий розвиток (СР), потім еволюціонує в ноосферну освіту в процесі подальшого становлення сфери розуму через СР. Це щонайменше два наступних етапи найбільш великих і передбачуваних глобально-еволюційних трансформацій світової освіти в розглянутому тут напрямку розвитку[2; 3].

Освіта для соціуму сталого розвитку як інноваційний процес повинна буде не тільки модернізуватися, а й в певних аспектах ставати випереджаючою, тобто футуристичною освітою, не тільки не відставати від сучасного життя, а й ефективно прокладати шлях в глобальне майбутнє. В результаті стане формуватися принципово новий тип глобального освітнього процесу - інноваційно-футуристична освіта. Поява інноваційно-випереджальних процесів в глобальній освіті призведе до істотної її футуризації і становленню випереджаючої освіти.

Випереджаюча освіта буде не тільки швидше розвиватися щодо практичної діяльності, а й акцентувати увагу на майбутньому в самому змісті

навчання і виховання, виходити з принципу темпоральної цілісності. У цьому сенсі в ході еволюції глобальної освіти відбудеться зсув акцентів від модернізації освіти до її футуризації, а також становлення глобальної ноосферної освіти через освіту для сталого розвитку.

Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Протягом 2016–2017 років тривав широкомасштабний та всеосяжний процес адаптації Цілей сталого розвитку з урахуванням українського контексту. Кожна глобальна ціль була переглянута, беручи до уваги специфіку національного розвитку. Результатом цієї роботи стала національна система, яка складається із 86 завдань національного розвитку.

На урядовому рівні зараз відбувається процес формування Міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку, тимчасового консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів України, для забезпечення узгодження дій органів виконавчої влади щодо досягнення глобальних цілей в Україні.

Як відомо, фундаментом сталого розвитку є освіта, тож Україна приєдналася до 55-ти країн, які підписали Стратегію освіти для сталого розвитку. Започаткована ЄЕК ООН ініціатива «ОСР», активно підтримується Україною, зокрема Державною екологічною академією післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України. Також за участю неурядових громадських організацій розроблено Стратегію екологічної освіти для сталого розвитку.

Разом з тим, в закладах освіти України всіх рівнів, від садочків і загальноосвітніх шкіл до вищих навчальних закладів, в навчальну програму вводять спеціалізовані курси, що знайомлять слухачів із принципами сталого розвитку. Розвивається в Україні і неформальна освіта у даній галузі, провідну роль у впровадженні якої займають громадські організації та об'єкти природно-заповідного фонду. Хотілося б зазначити, що в Україні також існує партнерська мережа «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні» (далі Мережа), яка офіційно була створена у 2014 році за підтримки Програми малих грантів Глобального екологічного фонду. Серед основних завдань Мережі: об'єднати всі зацікавлені сторони у єдину Мережу; забезпечити обмін досвідом, інформацією, матеріалами та корисними контактами; забезпечити доступ та збір наявних нормативних національних та міжнародних документів, навчальних матеріалів, інформацію про міжнародний досвід тощо у галузі ОСР; сприяти навчанню українського суспільства навичкам будувати власне життя з урахуванням потреб сталого розвитку. За два роки функціонування Мережа об'єднала близько 100 учасників, серед яких громадські організації, школи, заклади освіти, органи державної влади та інші партнери. Приєднатися до Мережі та ознайомитися із основними здобутками можна на сайті <http://www.ecoosvita.org.ua/>, який було створено для забезпечення мети та завдань Мережі.

Автори доповіді впевнені, що наш педагогічний університет так же повинен приєднатися до цієї спільноти і вносити свій посильний внесок в

розвиток глобальної освіти і формування менталітету суспільства сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Хенви, Р. 1994. Достижимая глобальная перспектива. Рязань: Изд-во Рязанского гос. ун-та.
2. Урсул, А. Д., Демидов, Ф. Д. 2004. Образование для устойчивого развития: науч-ные основы. М.: РАГС.
3. Урсул, А. Д., Урсул, Т. А. 2007. Универсальный эволюционизм (концепции, подхо-ды, принципы, перспективы). М.: РАГС.

Семко Яна Сергіївна – кандидат філософських наук, асистент кафедри всесвітньої історії та методології науки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНЕ РОЗУМІННЯ «ЕТОСУ» КУЛЬТУРИ

Філософсько-антропологічна течія «психології народів», сформульована її творцями ще в ХІХ ст., яка розуміла народний дух як психічну схожість індивідів, що належать до одного народу і одночасно як їх самосвідомість, в 1920-30-ті рр. переживала новий віток розвитку та особливо активно привертала увагу численних дослідників. Якщо у області психології основна увага надавалася аналізу психологічних рис індивідів в емпіричних кросс-культурних дослідженнях, то в антропології більше значення придбав загальний культурологічний аспект – вивчення національного характеру, значення етнічності в сучасному світі. Метою нашої роботи є висвітлення одного з основних етапів становлення етнопсихологічних досліджень як складової частини культурно-антропологічного напрямку сучасної філософії.

Початок етнопсихологічним дослідженням поклала Рут Бенедикт (1887-1948), яка опублікувала на цю тему серію робіт: «Психологічні типи культур Південного Заходу» (1928), «Конфігурації культур в Північній Америці» (1932) та класичну у області психологічної антропології книгу «Моделі культури». В ній Бенедикт демонструє, що кожна культура має унікальну конфігурацію внутрішньокультурних елементів, які всі об'єднані однією культурною темою (яку Бенедикт називала етосом культури), що визначає не тільки те, яким чином елементи культури співвідносяться один з одним, але й їх зміст. Релігія, сімейне життя, економіка, політичні інституції всі разом узяті утворюють єдину неповторну структуру. Причому з різних можливих варіацій тих або інших систем відносин, способів взаємодії, форм суспільних інституцій в кожній культурі присутні тільки строго певні варіації – ті, які відповідають етосу культури.